

A KÚRIA SZEREPE ÉS FELADATAI A HAZAI BÜNTETŐJOG RENDSZERÉNEK MEGÚJULÁSÁBAN

„A magyar jogrendszer a legfontosabb anyagi és eljárásjogi kódexeinek elfogadásában megújult. Elismerés illeti a jogalkalmazókat, hogy az új kódexek alkalmazása, az ítélkezés színvonala emelése érdekében minden tőlük telhetőt megtesznek.”

(Trócsányi László igazságügyi miniszter)

1. A jogrendszer megújult, a jogpolitika elhatározását a törvényhozó valóra váltotta. A jogrendszer megújítása kétségtelenül a jogalkotás produktuma, de annak életre keltésében és ezáltal megújulásában a jogalkalmazásnak alkotó szerepe van. A megújult és megújított törvények egységes alkalmazásának feltétele azok azonos tartalommal történő értelmezése, melyet legmagasabb szinten a Kúriának kell biztosítania az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdése szerinti köteletségének teljesítésével. Ezek szerint a Kúria biztosítja „a rendes bíróságok jogalkalmazásának egységét, a rendes bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz”. A jogegységi igény érvényesítése valamely elvi kérdésben követendő jogi álláspont kialakítását célozza azért, hogy azt az ország ítélkezése egyöntetűen kövesse.

A Kúria e kötelezettségének teljesítése során és az ítélkezésben aktív részvételével egyaránt ügyel a büntető jogalkalmazás jogrendszerében elfoglalt alkotmányos helyzetére és a jogépségre. Feladatunk változatlan, a dolgunkat tesszük, s ez nem érdem, hanem örömteli kötelesség, amely sohasem egyhangú, nem unalmas és mindenkor felelősségteljes. Az ítélkezés és a jogalkalmazás egységének biztosítása összefüggő, egymást feltételező feladat, amelyben minden döntés, minden elvi kérdésben kifejtett jogi álláspont egyaránt fontos és szükséges. Ugyanakkor néha megadatik a lehetőség a Kúria sorsfordító, impozáns szerepvállalására, amellyel látványosan képes alakítani az ítélkezést, ha beavatkozását a bírói gyakorlat igénye megköveteli. A Kúriának ilyen, a jogszabályok rengetegében világosságot teremtő, kiemelkedő jelentőségű döntéseiről kívánok most röviden beszámolni.

2. A Kúria bírósági joggyakorlatot elemző csoportja 2012-ben a bíróságok hatályon kívül helyezési gyakorlatát vizsgálta. Ennek során feltárta a hatályon kívül helyezések diszfunkcionális alkalmazását. 2013. január 25-én kelt összefoglaló véleményében – melyet a Büntető Kollégium 2013. február 6-i ülésén tárgyalt meg és fogadott el – javaslatokat fogalmazott meg a jogalkotás számára, amelyek azonban akkor még nem fogadtattak el.

* A Kúria elnökhelyettese.

Ilyen előzmények után a Kúria meghozta 2/2015. BJE határozatát, mely a következőkről rendelkezik: „A másodfokú bíróság elsőfokú határozatot hatályon kívül helyező és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasító végzése alaki jogerővel bír, ekként ellene a legfőbb ügyész a törvényesség érdekében jogorvoslatot jelenthet be.”

E jogegységi határozat alapján a legfőbb ügyész 2018. július 1-jéig közel húsz esetben nyújtott be jogorvoslati indítványt a törvényesség érdekében, melyeket a Kúria eljáró tanácsai egy kivétellel alaposnak találtak, és a hatályon kívül helyező végzés törvénysértő jellegét megállapították. E határozatok csak erre, a törvénysértés megállapítására szorítkozhattak, és a konkrét ügyre kihatással nem lehettek. Ugyanakkor a határozatokban kifejtett iránymutatásokat az alsóbíróságok követni kezdték, mert a hatályon kívül helyezések aránya – legalábbis az ítéletábrák szintjén – számszakilag igazolhatóan legalább 40%-kal csökkent.

A Kúria joggyakorlat-elemzésének, jogegységi határozatának és az ezen alapuló legfőbb ügyészi rendkívüli perorvoslatoknak a tapasztalatait végül a *2017. évi XC. törvény* (az új Be.) hasznosította, mert Tizenhetedik Részében *A másodfokú és a harmadfokú bíróság hatályon kívül helyező végzése elleni fellebbezés elbírálása* címmel bevezette a másodfokú és a harmadfokú bíróság hatályon kívül helyező végzése elleni fellebbezés lehetőségét. A törvény indokolása a jogalkotói szándék forrásaként hivatkozik a Kúriára, amikor leszögezi: „Az OBH, illetőleg az Kúria részéről megfogalmazódott igény alapján a hatályon kívül helyezések ésszerű korlátok között tartását célzó intézményként a régi törvény a »jogorvoslat a törvényesség érdekében« megnevezésű rendkívüli perorvoslatot szabályozta, mely eljárás megindulása minden esetben a legfőbb ügyész mérlegelési jogkörébe tartozott, és az esetek egy jelentős részében a Kúria határozata csak a törvénysértés megállapítására szorítkozhatott. Mindezek alapján a törvény új intézményként vezeti be mint rendes perorvoslatot a másod- és harmadfokú bíróság hatályon kívül helyező végzése elleni fellebbezés lehetőségét.”

A hatályon kívül helyező határozat elleni fellebbezés elbírálása során a döntés tárgyát kizárólag az képezi, hogy a hatályon kívül helyező végzés indokai – a rendelkezésre álló ügyiratok alapján – helytállóak-e. Tehát azt kell a felülbíró bíróságnak eldöntenie, hogy a fellebbezéssel támadott hatályon kívül helyező végzés meghozatalakor az eljáró bíróság döntésképtelen vagy döntőképes helyzetben volt-e.

3. Az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabásával egyidejűleg a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizáró anyagi jogi szabály 1999. március 1-jétől van jelen jogrendszerünkben. A Btk. Általános részében adott rendelkezés alkotmányos hátterét az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdése tartalmazza, mely szerint: „Tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés csak szándékos, erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt szabható ki.”

M. Lászlót a megyei bíróság társtettesként nyereségvágyból több emberen elkövetett emberölés büntette, 21 rendbeli rablás büntette, 21 rendbeli személyi szabadság megsértésének büntette és más bűncselekmények miatt halmazati büntetésül – mint többszörös visszaesőt – életfogytig tartó fegyházbüntetésre, 10 évi közügyektől eltiltásra és 10 évi közúti járművezetéstől eltiltásra ítélte azzal, hogy feltételes szabadság-

ra nem bocsátható. Az ítéletábra a cselekmények minősítéseinek kisebb változtatása mellett a főbüntetést, a mellékbüntetést és a feltételes szabadságra bocsátásból kizárást kimondó határozatát helybenhagyta.

A Legfelsőbb Bíróság a 2010. szeptember 28-án meghozott Bfv.I.334/2010/10. számú végzésével a III. r. terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a megtámadott első- és másodfokú ítéletet a terhelt tekintetében hatályában fenntartotta. Határozatának indokolásában rámutatott arra is, hogy az alkalmazott joghátrány az elkövető személyével és cselekményének kimagasló tárgyi súlyával arányban álló, törvényes büntetés volt, és a feltételes szabadságra bocsátásból kizárás is törvényszerűen indokoltan történt.

A terhelt kérelme alapján az EJEB a 2014. május 20-án meghozott és a 2014. október 13-án véglegessé vált ítéletében megállapította, hogy a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége nélküli életfogytig tartó szabadságvesztésre ítéelés sérti az Egyezmény 3. cikkének azon rendelkezését, miszerint „senkit nem lehet kínzásnak, vagy embertelen megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni”. Márpedig az elnöki kegyelmezés jogintézménye nem teszi lehetővé annak megismerését, hogy mikor és milyen feltételek mellett kerülhet az elítélt feltételes szabadságra.

Az EJEB döntésére figyelemmel a 2014. évi LXXII. törvény módosította a 2013. évi CCXL. törvényt (Bv. kódexet), és 2015. január 1-ei hatállyal bevezette a kötelező kegyelmi eljárás jogintézményét, melyet a Bv.Tv. 436.§ (1) bekezdése szerint az 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1978. évi Btk.) alkalmazásával kiszabott büntetések végrehajtása során a módosítás hatályba lépése előtt kiszabott büntetésekre is alkalmazni kell.

A jogalkotás eredményére figyelemmel az Alkotmánybíróság a 2015. január 20-án kelt 3013/2015. (I.27.) AB végzésével a régi és a hatályos Btk. életfogytig tartó szabadságvesztésről a Btk. Általános részi rendelkezéseit azok nemzetközi szerződésbe ütköző természete miatt támadó indítvány tárgyában az eljárást megszüntette, kifejtve: „az indítvány benyújtását követően az Országgyűlés törvényt alkotott a büntetések és intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról. A 2014. évi LXXII. törvény 93–162. §-ai módosították a Bv. tv.-t”. Majd az AB határozata rögzítette, hogy „ezzel lényegesen módosult az indítvány benyújtásakor fennállt az a jogi helyzet, amelyre az indítvány okot adott”, majd 17. pontjában végkövetkeztetésül megállapította, hogy az indítvány okafogyottá vált, mert az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn. Ezért az AB az eljárást megszüntette.

A hatályos Bv.Tv. módosított rendelkezései, az Alaptörvény és az AB határozatában kifejtettek ellenére a Kúria – e határozat alapján benyújtott felülvizsgálati indítványokat elbírálva – a Bfv.II.1812/2014. számú, 2015. június 11-én kelt ítéletével M. László III. rendű terhelt tekintetében a megyei bíróság és az ítéletábra ítéletét megváltoztatta, és a III. rendű terhelt tekintetében a feltételes szabadságra bocsátásból kizárást kimondó rendelkezést mellőzte azzal, hogy a terhelt legkorábban 40 év letöltése után bocsátható feltételes szabadságra.

A Kúria Büntető Jogegységi Tanácsa a Büntető Kollégium vezetőjének indítványára jogegységi eljárást folytatott le, és 2015. július 1-jén meghozta a 3/2015. BJE határozatát, amely kimondta:

„1. Az életfogytig tartó szabadságvesztésből feltételes szabadságra bocsátás kizárásának lehetősége az alkotmányos jogrend része, amelynek – törvényi előfeltételek megvalósulása esetén történő – bírósági alkalmazását nemzetközi szerződés nem tiltja.

A tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés (TÉSZ) kiszabásának kialakult ítélkezési gyakorlatától eltérésre a hatályos jogszabályok, az EJEB esetjoga, alkotmánybírói döntés és a Kúria Bfv.II.1812/2014/7. számú, 2015. június 11-én kihirdetett felülvizsgálati határozata nem adnak okot.

2. Nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv döntése folytán, törvényben kihirdetett nemzetközi szerződésnek megfelelő határozat meghozatala, nem közvetlenül, az Emberi Jogok Európai Egyezménye (Egyezmény), mint ítélkezésre szolgáló anyagi vagy eljárási jogszabály alapján, hanem az emberi jogi szerv döntésének alapulvételével, annak magyar jogrendszerbe beillesztésével, a büntetőeljárásról szóló törvény szerinti felülvizsgálati eljárás lefolytatásával, az egyezménysértéssel nem érintett hatályos jogszabályok alkalmazásával történik.”

A jogegységi tanács leszögezte, hogy a jogegységi eljárás és a jogegységi határozat tárgyát nem a Kúria felülvizsgálati határozatának felülbírálata, hanem annak kapcsán a jogegységi indítványban megjelölt elvi kérdések képezik. A jogegység igénye az ítélkezési gyakorlat egységének biztosítása, mert a bírónak mindig a hatályos jogot kell alkalmazni, és annak ellenében nem határozhat.

Az indítványozó álláspontja szerint a felülvizsgálati határozat ugyanakkor szembehelyezkedett a hatályos büntető anyagi joggal, és alaki szabályt is sértett, amikor az anyagi jogerőt felbontva a feltételes szabadságból való kizárást mellőzte, és a 40 év kitöltése utáni feltételes szabadságra bocsátásról rendelkezett.

A jogegységi határozat kimondotta: a bíró törvénynek alávetettsége a hatályos jogszabályok megtartását és másokkal megtartatását foglalja magában. E követelménynek eleget tenni nem a hatályos jog bármi áron történő alkalmazásával, hanem a hatályos jog tiszteletével és a hatályos joggal szembehelyezkedő jogalkalmazás tilalmának betartásával lehet.

Az EJEB határozata felülvizsgálati okot valósított meg, azonban a felülvizsgálati ok nem feltétlenül kell eredményezze a jogerős határozat megváltoztatását. Az EJEB döntése nem azt állapította meg, hogy az eljáró bíróságok által alkalmazott valamely jogszabály, hanem a szabályozás ellentétes az Egyezménnyel. Az alkalmazott jogszabály melletti további szabályozás igényét fogalmazta meg, amely nem jogalkalmazói, hanem jogalkotói feladat. A felülvizsgálat során a hatályos és egyezménysértőnek nem minősített jogszabályi rendelkezések betartásával és az EJEB döntésének alapulvételével kell eljárni. Az EJEB nem azt a büntető törvényi rendelkezést tartotta egyezménysértőnek, amelynek alapján a perbíróság az életfogytig tartó szabadságvesztést kiszabta és a feltételes szabadságra bocsátást kizárta. A Btk. szabályozása nem volt tárgya az egyezménysértésnek, és felülvizsgálatára sem nyílt lehetőség. Az EJEB nem az adott büntetés kiszabhatóságát, hanem végrehajtásának szabályait bírálta, amelyeken változtatni nem jogalkalmazói, hanem jogalkotói feladat.

Az egyezménysértést megállapító EJEB-döntés a jogerős elítélés felülvizsgálati oka. Az EJEB azonban nem fellebbezési fórum a nemzeti bíróságok határozatával

szemben, nem tárgyalja újra az ügyeket, nem helyezheti hatályon kívül, nem változtathatja meg, és arra sincs hatásköre, hogy nemzeti jogszabályokat hatályon kívül helyezzen. Az Egyezmény nem közvetlen jogalap, hanem az alapjogok értelmezési segítsége. Amint az EJEB döntése, úgy az Egyezmény sem képezi a büntetőjogi felelősségre vonás valamely anyagi jogi akadályát, büntetés, intézkedés jogcímét, büntetés kiszabás alapját, illetve feltételét, vagy felmentés, illetve eljárás megszüntetés valamely eljárási jogcímét.

Mindez azt jelenti, hogy az EJEB-döntés, illetve az Egyezmény közvetlen jogalapként történő alkalmazása hatáskörtúllépést valósít meg. Ezt ugyanis sem az Egyezmény, sem az Alaptörvény, sem a Bszi., sem a Be. nem teszi lehetővé.

Ha jogalkotásra van szükség, akkor felülvizsgálati ok nem valósul meg, nem keletkezik felülvizsgálati döntési jogkör, mert a hiányzó szabályt a Kúria nem alkothatja meg, s azt az Egyezmény közvetlen alkalmazásával sem pótolhatja.

Jogszabálynak az Egyezménybe ütközését a hazai bíróságok és a Kúria sem állapíthatja meg. Az egyezményesértés megállapítása az EJEB hatáskörébe tartozik. (Az EJEB határozatának címezettje nem a jogalkalmazó bíróság, hanem a jogot alkotó Magyar Állam volt.)

A jogegységi határozat jelentősége és következménye az volt, hogy a megbomlott jogrend épsége helyreállt. A TÉSZ az Alaptörvénynek és a Btk. Általános részének megfelelően értelmezési zavar nélkül továbbra is akadálytalanul alkalmazhatóvá vált.

Így került sor arra is, hogy a Kúria 2016. január 12-én a Kiss Árpád Sándor és társai ellen folyamatban volt ügyben meghozta azt a harmadfokú határozatát, amelyben az ügy I., II. és III. rendű vádlottaival szemben – a feltételes szabadságra bocsátást kizáró – életfogytig tartó fegyházbüntetéseket emelt jogerőre. Az ítékezés egységének biztosítása az ítéldbíróságok folyamatos zökkenőmentes ítélezését és a köznyugalmat is szolgálta, mert az ország köznyugalmát, közvéleményét mélyen felkavaró embervadászat ügyében a három terhelt által előre kitervelten, aljas indokból, különös kegyetlenséggel, több emberen, 14. életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett emberölés és más bűncselekmények miatt okkal várta el mindenki a törvény szigorának alkalmazását, és ez esetben annak igazságszolgáltatás általi ígérését, hogy az embertársait aljas módon, könyörtelenül levadászó elkövetőket végleg elszigeteljék a társadalom többi tagjától.

A harmadfokú ítélet a legsúlyosabb büntetést és a feltételes szabadságból kizárást kimondó döntését a következőkkel indokolta:

„A vádlottak többszörösen minősülő, előre kitervelten, aljas indokból, különös kegyetlenséggel, több emberen, 14. életévét be nem töltött, illetve védekezésre képtelen személy sérelmére követték el élet elleni sorozat-jellegű bűncselekményeiket, ami 6 ember – közöttük egy 4 éves kisgyermek – életének kioltásával járt, és emellett két személynek, közülük egy gyermekkorúnak maradandó fogyatékoságot és súlyos egészségromlást okozott. Több részcselekmény során házakat gyújtottak fel, és csak a véletlenül múlt, hogy számos további ember – köztük több gyermekkorú – nem halt meg, illetve nem szenvedett súlyos sérülést.

Az az ezt a cselekmény-sorozatot bünszervezetben elkövető vádlottakkal szemben más joghátrány, mint a legsúlyosabb, azaz életfogytig tartó szabadságvesztés szóba sem kerülhetett...

A velük szemben kiszabott fő- és mellékbüntetés mindenképpen szükséges az 1978. évi Btk. 37. §-ában megfogalmazott büntetési célok eléréséhez, az arányban áll az elkövetett cselekmények rendkívüli súlya mellett a vádlottak elvetemültségére tekintettel a személyükben rejlő rendkívüli társadalomra veszélyességgel. Törvényes a terheltek kizárása a feltételes szabadság kedvezményéből is.”

Az ismertetett előzmények folytán ilyen döntés meghozatalára csak a Kúria 3/2015. számú BJE határozatának meghozatalával kerülhetett sor.

4. A jogos védelem. Az Alaptörvény alkotmányos alapjoggá emelte az önvédelmet, a Btk. Általános része pedig alkotmányos büntetőjoggal rendelkezik a jogos védelem mint büntethetőséget kizáró okról, a korábbinál lényegesen szélesebbre tárva a jogtalan támadás elhárításának védekező horizontját.

A 2012. évi C. törvény hatálybalépésének időpontjával közel egy időben, 2013. július 8-án a Kúria a 4/2013., illetőleg 3/2013. számú BJE határozataival váltotta fel a Legfelsőbb Bíróságnak az élet és testi épség büntetőjogi védelméről szóló 15. számú irányelvét. A 4/2013. számú határozat a jogos védelem kérdéseiről szól, az irányelv III. részének helyébe lépve. A jogegységi határozat az Alaptörvény 5. cikkére és a hatályos Btk. Általános részi rendelkezéseire figyelemmel fejtette ki elvi tartalmát.

A jogegységi határozatban kifejtettekre alapozva a Kúria folyamatosan figyelemmel kísérte az ítélkezési gyakorlatot, és az alapvető szemléletváltást megkövetelő új büntető törvényi szabályozás hatályosulása érdekében valós esetek alapján elvi határozatok közzétételével igyekezett elérni azt, hogy a bírói szemlélet a vád tárgyává tett cselekmények elbírálása során a sérelmet szenvedett fél mellé álló törvényben testet öltött jogalkotói szándékot érvényesítse.

4.1. A BH Kúriai Döntések 2017/4. szám alatt megjelent B.10. számú büntető elvi határozat kimondotta: „Jogos védelmi helyzetet megalapozó jogtalan támadást valószínűsít meg a vagyonőr, ha az áruház vásárlóját tettenérés hiányában, valós jogszabályi feltétel, a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény 27.§ (2) bekezdés, a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 73.§ (8) bekezdés, Be. 127.§ (3) bekezdés nélkül feltartóztatja, és kézzrátétel mellett az üzlet irodahelyiségébe akarja bekísérni, majd az ez elől kitérő vásárlót haladásában ismételten meggátolja, fizikai kényszerrel visszatartja.

Ez az erőszakos és jogtalan vagyonőri fellépés a tárgyi oldal ismerve alapján a tettleges becsületsértés megállapítására lehet alkalmas, mert az üzlet nyilvánossága előtt azt a hamis látszatot kelti, hogy az erőszakosan visszatartott személy tetten ért tolvaj. Ennek a megszegyenítő helyzetnek a megszüntetése, a jogtalan feltartóztatással szembeni tettleges terhelti fellépés a jogos védelem körébe tartozó megengedett erő kifejtés, tehát szükséges elhárító magatartás volt, amely a társadalomra veszélyességet nélkülözte. Ezért a terheltet az ellene garázdaság vétsége és könnyű testi sértés vétsége ellen emelt vád alól – büntetendőséget kizáró ok miatt – fel kellett menteni.”

A jogos védelem a tettleges becsületsértést megvalósító jogtalan támadással szemben kifejezhető, az jogszerűen elhárítható.

4.2. A BH 2017/11. számában megjelent B.20 számú elvi határozat (harsányi kérelés):

„I. Éjszaka hajtja végre a személy elleni jogtalan támadást, aki a vidéki település utcájában 01:30 és 02:00 óra között a neki háttal álló – vele előzőleg semmiféle nézeteltérésbe nem került – gyanútlan terhelten minden előzmény nélkül hátulról megrúgja, majd ököllel arcul üti. E testi épség elleni támadást – törvényi vélelem alapján – olyanak kell tekinteni, mint amely a megtámadott életének kioltására is irányult volna, ezért annak halálos késszúrással történő elhárítása jogos védelem miatt büntetendő cselekményt nem valósít meg, és a terhelten felmentésének van helye.

II. A terhelten éjszaka ért személy elleni jogtalan támadás megalapozza az elhárítás szükségességét, amely nem korlátozható, ezért túllépése fogalmilag kizárt. Így nem szab határt a támadó életének feltétlen kímélete sem.

III. A közvilágítás működése az éjszaka tényét és annak büntetőjogi jelentőségét, törvényi rendelkezés szerinti megítélését nem befolyásolja.”

Ebben az ügyben az eljáró bíróság (ítélőtábla) megrettent a szituációs jogos védelem törvényi vélelmén, nevezetesen azon, hogy egy éjszakai támadás során, egy rúgást és ütést követően a megtámadott kiolthatta támadója életét, ezért a bíróság – hogy joghátrányt tudjon az elvesztett élet miatt alkalmazni – azt a megoldást választotta, hogy a törvény sérelmével járó indokolással „megmagyarázta”: az éjjel fél kettőkor működő közvilágítás mellett nem éjszaka volt, és ezért a terhelten terhére a jogos védelem túllépését állapította meg.

A Kúria – a terhelten javára benyújtott ügyészi felülvizsgálatot elbírálván – helyreigazította az ítélet tábla törvénysértő és téves döntését, és büntethetőséget kizáró ok miatt jogos védelem okából a terhelten felmentette.

A Kúria felülvizsgálati határozata rámutatott: „A jogalkotó megdönthetetlen törvényi vélelemmel a védett jogtárgyak egyenértékűségét emelte a jogintézménybe, és a bírói gyakorlat által kimunkált azt az elvet tette pozitív írott joggá, amely szerint az élet ellen irányuló támadás elleni védekezés – eredményre tekintet nélkül – korlátlan.

A bíróság a törvényben megállapított szituációs feltételt (éjszaka) nem relativizálhatja, és jogirodalomra hivatkozással sem adhat annak önkényesen törvénnyel szemben álló értelmet és következményt.

4.3. Az EBH. 2018.B.11. szám alatt közzétett elvi határozatban a Kúria a javak elleni jogtalan támadás elhárításáról és a jogos védelem forgalmi helyzetben történő kifejtéséről adott korábban még soha meg nem fogalmazott elvi szempontokat.

A határozat elvi éllel mondogta ki, hogy „a megtámadottat nem lehet a bűncselekménnyel szembeni védekezés lehetőségétől megfosztani amiatt, hogy a jogtalan támadást helyét, idejét, módját, eszközét a bűncselekmény elkövetője választja meg. A jogtalan támadó megtámadottal szembeni helyzeti előnye éppen ebben az önkényben áll, s a védekezéshez fűződő jog emiatti elvitatása a kockázatmentes elkövetés (bűnözés) elfogadását, ezáltal közvetve ösztönzését jelentené.”

5. A BH. 2018/9. számában B.24 szám alatt közzétett elvi határozat szerint:

„I. Végzsükség miatt nem valósítja meg az állatkínzás büntettét, aki az emberek testi épségét, egészségét közvetlen támadással fenyegető kutyát lelövi.

II. A támadás élőlény általi más ellen irányuló ártó vagy veszélyeztető erő kifejtés, amellyel szemben helye van védekezésnek. Az állat általi támadással szembeni védekezés lehetősége pedig nem lehet szűkebb, mint amikor a támadást ember hajtja végre.”

A határozat lényege: élőlény ártó vagy veszélyeztető erő kifejítése, ha az más ellen irányul, kimeríti a támadás fogalmát, amely ellen akkor is helye van védekezésnek, ha azt állat hajtja végre. A jogos védelem tehát nemcsak ember, de állat támadásával szemben is megengedett. Az eldöntendő jogkérdés konkrét üggyől függően az, hogy a jogos védelem, avagy a végzsükség szabályait kell-e alkalmazni a felmentő ítélet meghozatalához, avagy az állatkínzás Btk. 244.§ (1) bekezdés a) pontja szerinti tényállás „indokolatlanul” elemének hiánya vezethet a bűncselekmény hiányában történő felmentő rendelkezéshez.